

CRTICE IZ ŽIVOTA ŽIDOVA U KRIŽEVCIMA

IVAN PEKLI

Gimnazija Ivana Zakmardija Dijankove kog, Križevci
Milislava Demerca 8, HR-48260 Križevci

Gra a
Sources

Židovi u Križevce pristižu u drugoj polovici 18. stolje a iz Ma arske. Bilo im je dozvoljeno živjeti od trgovine, te su se vrlo esto bavili prekupom na sajmovima. Naime, na jednom ra unu za opremu županijskih vojnika 1780. godine spominju se dva židovska trgovca, to bi trebao biti najstariji spomen židovskih doseljenika u Križevcima. No u 18. stolje u njihova migracija svakako nije bila zna ajna jer su 1802. zabilježena samo etiri Židova, dok 1840. godine ve ima 5 obitelji, a 1860. živi 18 obitelji. Sve se više naseljavaju u Križevce te postaju vlasnici ku a u Križevcima.¹

Tablica 1. Broj Židova u Križevcima od 1857. do 1931.

godina	1857.	1880.	1890.	1900.	1910.	1921.	1931.
broj	59	103	243	230	228	167	126

Na žalost, nakon holokausta, stradali su u Križevcima skoro svi Židovi. Tako prema popisu iz 1971. godine u Križevcima žive još samo tri Židova. Židovska op ina je u gradu osnovana 1840., a te godine osnovana je i *Hevra kadiša* i židovsko groblje.² Krajem 19. stolje a na elu križeva ke op ine nalazio se židovski trgovac Marko Breyer za vrijeme ijeg je predsjednikovanja napravljena sinagoga (1895.) prema nacrtima Hönigsberga i Deutscha. Do tada se služba obavljala u ku i Adama Breyera. Sinagoga je izgra ena u neorenesansnom stilu.

Izraelsko Dobrotvorno, kasnije Gospojinsko društvo, postojalo je ve od ranije. Vidimo da je Društvo svoja pravila donijelo 10. ožujka 1908. Ta pravila su kasnije nadopunjena.

Osnovni je propis za sahranu u Židova da se ona obavi najkasnije sutradan po smrti, da oprema pokojnika bude što skromnija, pokrov od bijelog lanenog platna, drveni lijes da bude bez željeznih avala i bez ukrasa, te da se ne nose vijenci i cvije e. Muškarce su još od talmudskih vremena, iz prvih stolje a nove ere, umotavali u *kiti* ili *talit* koji su za života upotrebljavali, ali se odsijecao jedan kraj. Ipak, pod utjecajem poganske okoline u starom

Izraelu, a u dijaspori pod utjecajem naroda u ijoj su sredini živjeli, Židovi su primali poneke tu e obi aje za opremu pokojnika u sve anoj odje i i skupocjenom lijesu, za podizanje nadgrobnih spomenika s ukrasima te za ure enje groblja sa stazama, što je i danas prisutno.

O sahrani se još od davnih vremena brinulo posebno dobrotvorno društvo - *Hevra kadiša* - Sveto društvo.

Prvobitno je *Hevra kadiša* bilo društvo koje je svojim lanovima pružalo pomo i usluge u svakodnevnom društvenom i vjerskom životu i materijalnim potrebama. U evropskoj dijaspori prva društva su osnovana u židovskim op inama u Španjolskoj i Njema koj po etkom 14. stolje a. Prva *Hevra kadiša*, koja je po ela brinuti o sahrani svih lanova židovske op ine, a ne samo o svojim upisanim lanovima, osnovana je u Pragu 1564. god.

U Hrvatskoj je *Hevra kadiša* postojala do Drugog svjetskog rata u svim ve im op inama. Njihov rad se odvijao u skladu sa statutom svakog pojedinog društva. Aktivisti društva starali su se o bolesnima i siromašnima, a osobito o samrtnicima do posljednjeg im asa. Brinuli su se oko opreme pokojnika prema vjerskim propisima i pružali podršku pokojnikovoj obitelji u tim teškim trenucima.

Pokojnika kupaju (obred *tahara*) uz veliku pažnju da se ne ozlijedi nijedan dio tijela, zbog starog vjerovanja da pokojnik mora neozlije en do ekati dan kada e zvuk roga (hebr. *šofar*) najaviti dolazak Mesije i ustajanje mrtvih. Zatim se obavlja in *o iš enja* - polijeva se voda preko tijela uz izgovaranje stiha iz knjige proroka Ezekiela (XXXVI, 25) o o iš enju. Na sahrani, rabin ili hazan itaju molitve i psalme. U Aškenaza je veoma poznata po izuzetno lijepoj melodiji molitva *El male rahamim* (Bože pun milosr a...). Kad je lijes spušten u raku, rabin i svi prisutni bacaju u grob po tri grumena zemlje. Sahrana se završava itanjem molitve *Kadiš* nad zatvorenim grobom; obi no je

1 Olga Maruševski, Križevci u 19. stolje u, Umjetni ka topografija Križevci grad i okolica, Zagreb 1993.
2 Melita Švob, Židovi u Hrvatskoj, Zagreb 2004.

ita sin za preminulog roditelja, ako prisustvuje *minjan*.

Pri napuštanju groblja svi sudionici pratnje trebaju oprati ruke. Nakon sahrane u ku i pokojnika traje propisana žalost. Prvih sedam dana (*šiva*) svi članovi obitelji sjede na podu ili niskim stolicama, ne briju se, ne ešljaju i ne ureuju. Članovi *Hevre kadiše* i prijatelji brinu se da ožalošćenima pripreme hranu i pruže utjehu. Postoje i propisi što treba činiti u ku i pokojnika tijekom ukupno trideset dana (*šlošim*).

Ne postoji određena boja odjeće kao znak žalosti, ali najbliža rodbina traži dio odjeće (najčešće rever), što se naziva *kria*.

Godinu dana nakon sahrane obično se podiže nadgrobni spomenik i održava spomen. Spomeni (aškenaski *Jahrzeit*, sefardski *limud*) se održavaju svake godine na dan smrti roditelja ili bliskih rođaka. U ku i se pali žižak koji gori 24 sata, a u sinagogi se čita molitva *Kadiš jetomim* (kadiš za siročad). Obično se daju prilozima za dobrotvorne svrhe. Kada se obilazi grob, ne nose se nikakve ponude za prisutne, niti cvijeće. Stari je običaj da se na grob stavi kamen i . Spomeni se održavaju i povodom godišnjice smrti znamenitih osoba iz starije i novije židovske povijesti. U Hrvatskoj se, kao i u svim židovskim zajednicama u svijetu, održavaju spomeni na dan Ustanka u varšavskom getu i kao sjećanje na pale borce i žrtve fašizma u Drugom svjetskom ratu (*Jom hašoa vehagevura*).³

Pravila Židovskog društva pronašao sam u Hrvatskom državnom arhivu. Sačuvano je čak nekoliko verzija. Ovdje donosim ispravljenu verziju.⁴

I. NAZIV I SJEDIŠTE DRUŠTVA

Član 1.

Društvu je naziv: Židovsko dobrotvorno društvo: Hevra Kadiša, sa sjedištem u Križevcima. Hevra Kadiša samostalna je korporacija pod nadzorom židovske bogoštovne općine u Križevcima.

II. SVRHA I DJELOVANJE DRUŠTVA

1. 2.

Svrha je društva:

a) dobrotvorstvo u općini, a napose dobrotvorstvo u korist članova društva,

- b) posjete i njegovanje bolesnika,
- c) obavljanje pobožnih običaja, uobičajenih kraj umirućih i umrlih Židova,
- d) sahranjivanje Židova, umrlih na području židovske bogoštovne općine u Križevcima i onih, koji se izvana dovoze na to područje radi sahranjenja,
- e) uzdržavanje starog židovskog groblja i nadzor, te poljepšavanje židovskog odjeljenja na centralnom groblju u Križevcima,
- f) obavljanje pijetetskih običaja, napose molitava u hramu u spomenu preminulih,
- g) uprava zapisima i zakladama, koji su namijenjeni društvu,
- h) obavljanje svih poslova, što po staroj tradiciji spada na društvo,

1. 3.

Društvo će podupirati oskudne svoje članove pribavljajući im besplatnu liječničku pomoć i lijekove, te novčanu pripomoć, a umrle će siromašne Židove besplatno sahraniti.

Besplatnu liječničku pomoć, ljekarije i novčane potpore davat će društvo i onim siromašnim Židovima, koji nijesu članovi društva, ali stanuju na području židovske bogoštovne općine u Križevcima.

1. 4.

Djelatnost društva navedena u 1. 2. točka obuhvata:

- a) dužnost, da članovi uprave posjete bolesnog člana društva; ako on ili njegova rodbina želi, da doli pomoć na inom pitaju za njegove želje, koje će društvo po mogućnosti ispuniti,
- b) ako je potreba, namještenje ljudi, koji će bolesne siromašne članove dvoriti i njegovati, dok bolest traje.

1. 5.

Po 1. 2. točki imat će društvo da obavlja sve poslove i običaje, što im propisuje običaj i obred općine, kad se približuje smrt, pa sve dokle se umrli ne sahrani, napose imat će obavljati obredne molitve, postavljati mrtvake straže /šemira/, skrbiti za pranje i odijevanje mrtvacu /tahara/ odrediti mjesto za pokop, te odrediti sprovod. Sve te poslove, koji isključivo spadaju u njegov djelokrug, obavlja društvo bez obzira na to, da li je preminuli Židov/ka/ bio njegovim članom ili ne, pa i u onim

³ Nedomački V., Žalobni obredi i običaji, Židovi na tlu Jugoslavije, str.109. Zagreb 1988.

⁴ HDA, Građanske stranke, grupa VI, kut.38. Inv. br.2459.

slu ajevima, kada se lješina u svrnu sahrane iz Križevca odveze ili se izvana ovamo doveze. Ni jedna stranka nema prava, da se za pokop mrtvacu služi kojim pogrebnim zavodom.

1. 6.

Uredovanje društva kod pogreba, o em govori 1.2. to . d. sastoji se napose u tome, što e:

- a.) odrediti sprovod, uvaživši pri tom po mogu nosti želje pokojnikove rodbine,
- b.) ispuniti želje samoga pokojnika, što se ti u sprovoda ili groba, u koliko to dopuštaju postoje i propisi i zakoni,
- c.) brinuti se za osoblje i za sve ostalo, što je potrebno za sahranu lješine, držati red kod sprovoda i ustanoviti obred za žalobnu sve anost u ku i žalosti i na groblju.

1. 7.

Svaki se slu aj smrti imade bezodvla no prijaviti predsjedniku Hevre Kadiše, a predsjednik je dogovorno sa gabijima tada dužan i jedino vlastan odrediti sve, što je potrebno. Sve troškove, odnosno takse imade stranka platiti prije pokopa.

1. 8.

Pristojbe za pokop i za sve obredne ine odre uju predsjednik i oba gabaja od slu aja do slu aja, uzimaju i uvijek u obzir, na imu tvene prilike. Pristojbe op inskim namještenicima za sudjelovanje na sprovodima odredjuje društvena uprava sporazumno s predstojni tvom bogoštovne op ine,

1. 9.

Hevri Kadiši pripada isklju ivo pravo raspoložbe i uporabe u pogledu židovskog groblja u Križevcima. Ako Hevra Kadiša bude stekla nekretnine tvorit de iste isklju ivo i nerazdjeljivo vlasništvo Hevre Kadiše, tako da u pogledu takvih nekretnina i gra evina nikoja tre a osoba ni pod kokovim prilikama ne e mo i staviti kakav zahtjev.

1. 10.

Postavljanje nadgrobnog kamena može da uslijedi samo s privolom predsjednika. Predsjednik može sporazumno s gabajima da uskrati postavljanje kamena samo onda, kad su dimenzije nadgrobnog spomenika ve e ili manje no što su uop e dopustive za nadgrobnne spomenike ili ako bi grobni natpis, koji treba da je bar djelomi no

sastavljen hebrejskim jezikom i pismom, po formi i sadržaju bio nedoli an ili bi se protivio nazorima židovske vjere. Postane li grobni spomenik trošan, ima se stranka pozvati, da se pobrine za renovaciju. Ne udovolji li se ovome pozivu nakon dvokratne opomene, ovlaštena je društvena uprava, da trošni spomenik dade odstraniti. Pristojbe za grobnice odre uje je društvena uprava.

Kod gradnje, doti no uzdržavanja arkada imade se postupati po gra evnim i inim zakonskim propisima. Promjena vlasništva arkade i spomenika ne može uslijediti bez dozvole Hevre Kadiše. Vlasnik arkada može utemeljiti i pod upravu društva staviti primjerenu zakladu za uzdržavanje arkade. Takovu zakladu imade društvo zasebno u štedionu uložiti, a kamati imadu se za popravak arkade ili spomenika upotrebiti. Ako li se vlasnik arkade, doti no zadnji lan obitelji iz Križevca odseli, imade 'položiti primjerenu svotu za uzdržavanje arkade, koji iznos odredjuje upravni odbor Hevre Kadiše.

Pripadnici pokojnika, koji nisu podmirili pristojbu za pogreb, ne smiju staviti nadgrobnni spomenik sve dotle, dok dug kod ovog društva potpuno ne podmire.

1. 11.

Hevra Kadiša upravlja raznim dobrotvornim i takovim zapisima i zakladama, koji služe pijetetskoj svrsi. Prepušta se društvu, da odlu i ho e li kakav zapis i kakovu zakladu prihvatiti ili otkloniti. Društvena uprava bdije nad savjesnom upravom i nad to nim obdržavanjem odredbi obveza skop anih sa zapisima i zakladama. Svi se zapisi i zaklade moraju upisati u zapisnike o društvenim sjednicama i u posebnu knjigu uz oznaku imena zakladatelja, iznosi zakladne glavnice ili vrijednosnih papira, ta svrha zaklade ili zapisa.

1. 12.

Društvo je vlasno, da temeljem zaklju ka glavne skupštine osnuje pobožne i dobrotvorne zaklade u okviru 1.2. to . a.

1. 13.

Hevra Kadiša preuzima obveze, da održi ritual suvjerenika i to:

- 1.) obavom Kadiš-molitve prigodom službe Božje.
- 2.) obavom Kadiš-molitve i pasjem Nešama svjetla u hramu na dan smrti na ograni eno vrijeme, ali

najdulje na 30 godina.

3.) spominjanjem imena umrloga /Hashara/ na blagdane, kad se vrši "Maskir nešamot" /molitva za pokoj duša/ na ograničeno vrijeme, ali najdulje na 30 godina,

ad 1.) Pristojbu, koja se ima za to platiti, ustanovljuje predsjednik u sporazumu s gabajima.

ad 2. i 3.) Ove se funkcije vršiti za one osobe, na koje je ime osnovana zaklada / Keren Kajamet/. Visinu zaklade ustanoviti će uprava od slušanja do slušanja.

Hevra Kadiša može uvrstiti u popis Haskaru imena pokojnika - i to bez ikakve pristojbe - koji su stekli osobite zasluge oko židovstva uopće, a napose oko židovske bogoštovne općine ili Hevre Kadiše u Križevcima.

III. NADZORNO PRAVO OPĆINSKOG PREDSTOJNIŠTVA.

1. 14.

Nadzor nad društvom vrši predstojništvo židovske bogoštovne općine u Križevcima. Društvo je dužno, da općinskom predstojništvu na njegov zahtjev dostavi zapisnike o sjednicama i glavnim skupštinama.

Predstojništvo bogoštovne općine može obustaviti izvršbu zaključaka društvene uprave ili glavne skupštine, ako su oni protivni odredbama društvenih pravila, svrsi i značenju društva, te interesu bogoštovne općine. Predsjednik općine, odnosno njegov zamjenik mora se pozvati u svaku sjednicu društva, gdje ima pravo glasa.

IV. SREDSTVA DRUŠTVA.

1. 15.

Sredstva za pokriće troškova, koji nastanu društvu izpunjenjem njegovih zadaća namiru se :

- a/ pristupninama i godišnjim prinosima članova,
- b/ pristojbama za pogreb, grobnice i grobove, te upis u Haskoru,
- c/ darovima,
- d) kamatima i inim prihodom zapisa i zaklala osnovanih uz posvetu, da se kamati i ini prihodi smije trošiti u društvene svrhe,
- e/ kamatima i inim prihodima vlastite imovine.

V. ČLANOVI.

1. 16.

Broj članova neograničen.

Društvo ima:

- a/ za asne članova,
- b/ redovitih članova,
- c/ izvanrednih članova.

1. 17.

Glavna je skupština vlasna, da na predlog društvene uprave imenuje za asne članovima ona lica, koja su stekla osobite zasluge oko židovstva uopće, a napose oko ovog društva.

1. 18.

Redovitim članom društva može postati svaki samosvojni pripadnik židovske bogoštovne općine Križevci bez razlike spola, koji društvenoj upravi saopći pismeno ili usmeno svoju nakanu, da pristupi društvu, te koga društvena uprava primi kao člana, Protiv uskrate prijema, koji se ne mora obrazložiti, dopušteno je žaliti se glavnoj skupštini,

1. 19.

Pristupninu mora svaki član uplatiti odmah, im dobije obavijest, da je primljen. Visinu pristupnine određuje društvena uprava, a godišnju članarinu glavna skupština. Godišnji prinos uplate se redovno unaprijed na jedanput; samo siromašnim članovima može uprava dopustiti sniženo ili obročno uplativanje članarine. Namještenici židovske bogoštovne općine i Hevre Kadiše u Križevcima, članovi su društva, ali ne plaćaju ni pristupnine, ni članarine. Udovice iza umrlih članova ostanu i nadalje članovi društva, bez obveze uplate članarine.

1. 20.

Redoviti članovi mogu svoje sinove, koji još nijesu samosvojni, ali su navršili 13. godinu života, dati upisati kao izvanredne članove, uplativši za njih pristupnu pristojbu. Kad ovi postanu samosvojni moraju sami zatražiti, da budu u društvu primljeni kao redovni članovi.

Izvanredni članovi mogu biti i oni Židovi, Koji nijesu pripadnici bogoštovne općine u Križevcima.- Pristupnina i članarina izvanrednih članova je ista kao i za redovite članove.

1. 21.

lanstvo prestaje:

- a.) dobrovoljnim istupom,
- b.) smrću,
- c.) isključenjem, koje može jedino redovita ili izvanredna glavna skupština sa 2/3 glasova zaključiti. Ako bi koji član neopravdano bio godinu dana u zaostatku s uplatom društvenog prinosa, te isti nebi uplatio 14 dana nakon primitka pismene opomene, uprava je vlasna, da takova član briše i bez odobrenja glavne skupštine.

1. 22.

Jedino redovitim članovima pripada aktivno i pasivno pravo izbora. Članovi, koji su godinu dana u zaostatku s uplatom članarine, nemaju prava glasa.

VI. DRUŠTVENI ORGANI.

1. 23.

Poslovima društva upravlja:

- a.) društvena uprava,
- b.) glavna skupština.

1. 24.

Društvena se uprava sastoji od :

- a.) predsjednika,
- b.) podpredsjednika,
- c.) 8 članova,
- d.) 3 zamjenika.

Društvenu upravu bira glavna skupština i to predsjednika u zasebnom izbornom postupku, a ostale članove zajedno u jednom izbornom postupku. Blagajnika tajnika i 2 članova bira društvena uprava iz svoje sredine.

Služba društvene uprave traje 3 godine i to od dana glavne skupštine do redovite glavne skupštine, koja se bit će 3 godine kasnije. Ako se isprazni mjesto člana uprave, stupa na njegovo mjesto zamjenik kojega uprava pozove. Isprazni li se više od 5 mjesta ili mjesto predsjednika, tad se ima odmah sazvati izvanredna glavna skupština radi obave naknadnih izbora. Ako je otpao podpredsjednik, može uprava sama izabrati drugoga iz svoje sredine.

1.25.

Društvena uprava obavlja sve poslove, koji nijesu izrijekom pridržani glavnoj skupštini. Napose nadležni joj :

- a/ izbor blagajnika, tajnika i dvojice članova
- b/ uprava društvenom imovinom i nadzor nad zapisima i zakladama,
- c/ dozvoljavanje potpora svake vrsti, ako vrijednost u jednoj stavci ne nadmašuje iznos od 500.- dinara,
- d/ primanje članova i ustanovljivanje pristupnina,
- e/ utvrđivanje pristojbe prema čl. 13.
- f./ utvrđivanje roka i dnevnog reda za glavnu skupštinu,
- g/ izvršba zaključaka glavne skupštine.

1. 26.

Društvena uprava rješava svoje poslove u sjednici. Koje saziva predsjednik po potrebi. Ako zahtijeva barem tri člana uprave, dužan je predsjednik do najkasnije na osmi dan, otkada mu je dostavljen prijedlog, sazove glavnu skupštinu uz dnevni red, kako su ga naznačili ili predlagači.

Sjednice su sposobne stvarati valjane zaključke, ako im pribiva osim predsjednika barem četiri člana. Glasuje se usmeno, a odluka je jednostavna većina glasova. Ako su glasovi raspoloženi, odluka je glas predsjedatelja, koji jedino u tom slučaju glasuje. Na zahtjev člana uprave ima se tajno glasovati.

Zapisnike sjednice potpisuje predsjednik, potpisi članova i jedan ovjervitelj, kojeg imenuje predsjednik.

PREDSJEDNIK DRUŠTVA

1. 27.

Predsjednik je izvršni organ uprave društvene. On zastupa društvo prema vani i nadzire cjelokupno, napose blagajničko poslovanje i upravu društvenom imovinom, dozna uje plaćanja, dozvoljava potpore do 100.- dinara, potpisuje uz supotpis tajnika sve pismene otpравke, saziva sjednice društvene uprave i glavne skupštine i predsjedava im, te imenuje u glavnim skupštinama 2 skrutatora i 2 ovjervitelja zapisnika napokon utvrđuje zajedno sa upravom pristojbu,

PODPREDSJEDNIK

1. 28.

Podpredsjednik obavlja sve poslove predsjednika, kad je ovaj zaprije en.

BLAGAJNIK

1.29.

Blagajnik upravlja pod nadzorom predsjednika društvenom imovinom. preuzima i potvrđuje novac i nov anu vrijednost , ispla uje dozna ene iznose, vodi poslovne knjige.

TAJNIK

1.30.

Tajnik je perovo a u sjednicama, te uz predsjednika potpisuje sve zapisnike o sjednicama. On vodi korespondenciju društva i potpisuje sve pismene otpravke uz predsjednika.

1. 31.

Ako je blagajnik ili tajnik zaprije en, može društvena uprava inim svojim lanovima povjeriti obavu odnosnih poslova.

GABAJIM

1. 32.

Gabajima je naro ito povjereno provo enje agenda, koje služe u .2. navedenim društvenim svrhama, te imaju bditi nad striktnim provo enjem dužnosti, koje imadu da vrše funkcionari namještenici i kod sprovoda zaposleni. Oni vode pogreb, i njihovim se odredbama moraju pokoravati društveni organi i u esnici sprovoda.

GLAVNA SKUPŠTINA

1.33.

Glavna se skupština imade sastati prve etvrti u godini. U djelokrug glavne skupštine spada:

- a./ izbor društvenog predsjednika, podpredsjednika i ostalih lanova društvene uprave, te pregleda a ra una,
- b./ ispitivanje i prihvata poslovnog izvještaja, te izvještaja pregleda a ra una o blagajni kom poslovanju i o stanju imovine, kao i podjelenje apsolutorija,
- c./ rješavanje prijedloga društvene uprave, te prijedloga društvenih lanova ,
- d./ rješavanje pritužbi protiv uskrate prijema u

- društvo, te prijedloga za isklju enje lanova.
- e./ imenovanje za asnih lanova,
- f./ preinaka pravila,
- g./ kupovanje ili prodavanje društvenih nekretnina, te sklapanje zajmova
- h./ ustanovljenje godišnje lanarine,
- i./ raspust društva.

O prijedlogu za raspust društva može se raspravljati jedino tada, kada je prijedlog uvršten u pravodobni i valjano oglašeni dnevni red.

1. 34.

Vanredna se glavna skupština ima sazvati, ako to društvena uprava obna e potrebnim, ili ako to zatraži jedna tre ina lanova društva pismeno uz oznaku dnevnog reda.

U potonjem slu aju ima se vanredna glavna skupština urediti najkasnije na 15. dan, iza kako je društvenoj upravi stigao prijedlog.

1. 35.

Glavna skupština i njezin dnevni red ima se najkasnije 8 dana prije no što se ima sastati, oglasiti.

Poziv treba da sadrži, oznaku mjesta i vremena, gdje e se i kada držati glavna skupština.

1. 36.

O prijedlozima društvenih lanova može se u glavnoj skupštini raspravljati jedino tada, kada se društvenoj upravi 3 dana prije glavne skupštine prijave.

1. 37.

Glavna skupština sposobna je stvarati valjane zaklju ke, ako joj pribiva polovica lanova s pravom glasa; jedino ako se radi o prijedlogu za raspust društva, za promjenu pravila, za isklju enje kojeg društvenog lana, za kupovanje ili prodavanje nekretnina, te sklapanje zajmova moraju glavnoj skupštini prisustvovati 2/3 svih lanova s pravom glasa.

Pravo glasa imadu svi lanovi, koji su uplatili svoj prinos do konca prošle kalendarske godine. Glavnoj skupštini predsjedna predsjednik ili podpredsjednik, ako ni jednog od njih nema, onda jedan od gabajima, što ga bira sama glavna skupština.

1.38.

Zaključci glavne skupštine stvaraju se jednostavnim većinom glasova. Za valjanost zaključka, koji su predviđeni u 1.37. ovih pravila potrebna je većina od 2/3 prisutnih članova.

Predsjedatelj glasuje jedino, kada su glasovi raspoloživi i u tom slučaju odlučuje njegov glas. Redovito se glasuje usmeno, samo se izbori obavljaju tajnim glasovanjem, u koliko se ne prihvati prijedlog, da se izbori obave „per acclamationem“, /usklikom/.

1.39.

Ako glavna skupština zbog toga, što u nju nije došao dovoljan broj članova nije bila sposobna, da stvara valjane zaključke, može se nova sazvati za isti rok uz isti dnevni red, a ta će biti sposobna za stvaranje valjanih zaključaka bez obzira na broj prisutnih članova.

PREGLEDA I RAČUNA

1.40.

Glavna skupština bira dva pregleda i računara na jedno vrijeme na isto doba kao i društvenu upravu.

Pregleda i moraju bar 1 put u godini ispitati blagajnika ko poslovanje i poslovne knjige i o tom sastaviti zapisnik. Jednako imaju i preispitivati izvješće, što ga društvena uprava o blagajniku kom poslovanju namjerava predložiti glavnoj skupštini i o tom podnijeti izvješće skupštini.

VII. PRIJEPORI

1.41

Ako se društvena uprava nalazi podređenom odredbama, što ih izdaje predstojništvo židovske bogoštovne općine temeljem nadzorne vlasti, pristoji joj pravo pritužbe na upravni odbor židovske bogoštovne općine u Križevcima. Ako društvena uprava unatoč toga, što je sa strane predstojništva židovske bogoštovne općine upozorena, propusti uiniti nešto, na što je obvezana ustanovama društvenih pravila, može joj upravni odbor bogoštovne općine naložiti, da to učini; ako društvena uprava i tom nalogu udovoljila nebi, može i upravni odbor izvršbu povjeriti općinskom predstojništvu.

VIII. RAZLAZ DRUŠTVA

1.42.

Društvo se raspušta, ako to glavna skupština, sazvana naročito u tu svrhu, zaključci većinom glasova, propisanom u 1.38. ili ako razlaz naredi nadležna oblast.

1.43.

U oba slučaja prelazi društvena imovina, koja prestaje nakon isplate dugova, u upravu Židovske bogoštovne općine u Križevcima, koja je dužna preuzetim zapisima i zakladama upravljati to ne prema njihovim odrednicama svrhama, ostalu pak imovinu upotrijebiti u iste svrhe kako su u ovim pravilima predviđene. Židovska bogoštovna općina u Križevcima imade svu imovinu Kadiše posebno upravljati i koristanosno uložiti.

Ustrojili se u Križevcima iznova Hevra Kadiša dužna je bogoštovna općina cijelu postojeću imovinu društvu predati.

Ova su pravila prihvaćena na glavnoj skupštini dne 20. jula 1927.

Židovsko dobrotvorno društvo Hevra Kadiša u Križevcima.

Summary

Sketches from Jewish Life in Križevci

Jews arrive in Križevci from Hungary in the second half of the 18th century. They were allowed to make their living with trade, so they very often engaged in the buying up of goods at fairs. The Jewish community in Križevci was founded in 1840, and in the same year the Hevra Kadiša and the Jewish cemetery were also founded.

The work expounds on the materials preserved in the Croatian State Archive – *The Rules of the Jewish Society*. Several versions have been preserved, and on this occasion the corrected version is being presented. (Translated by Marina Bertović)